

การประปานครหลวง
METROPOLITAN WATERWORKS AUTHORITY

หลักธรรมาภิบาลในการทำงาน

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

www.elifesara.com

ekkachais@hotmail.com

การเรียนรู้ของเรา

เราเข้าใจและจดจำเนื้อหาสาระของความรู้ได้มากแค่ไหน

Lecture ฟังบรรยาย 5%

Reading อ่านหนังสือ 10%

Audio-Visual ใช้สื่อช่วย 20%

Demonstration ดูการสาธิต 30%

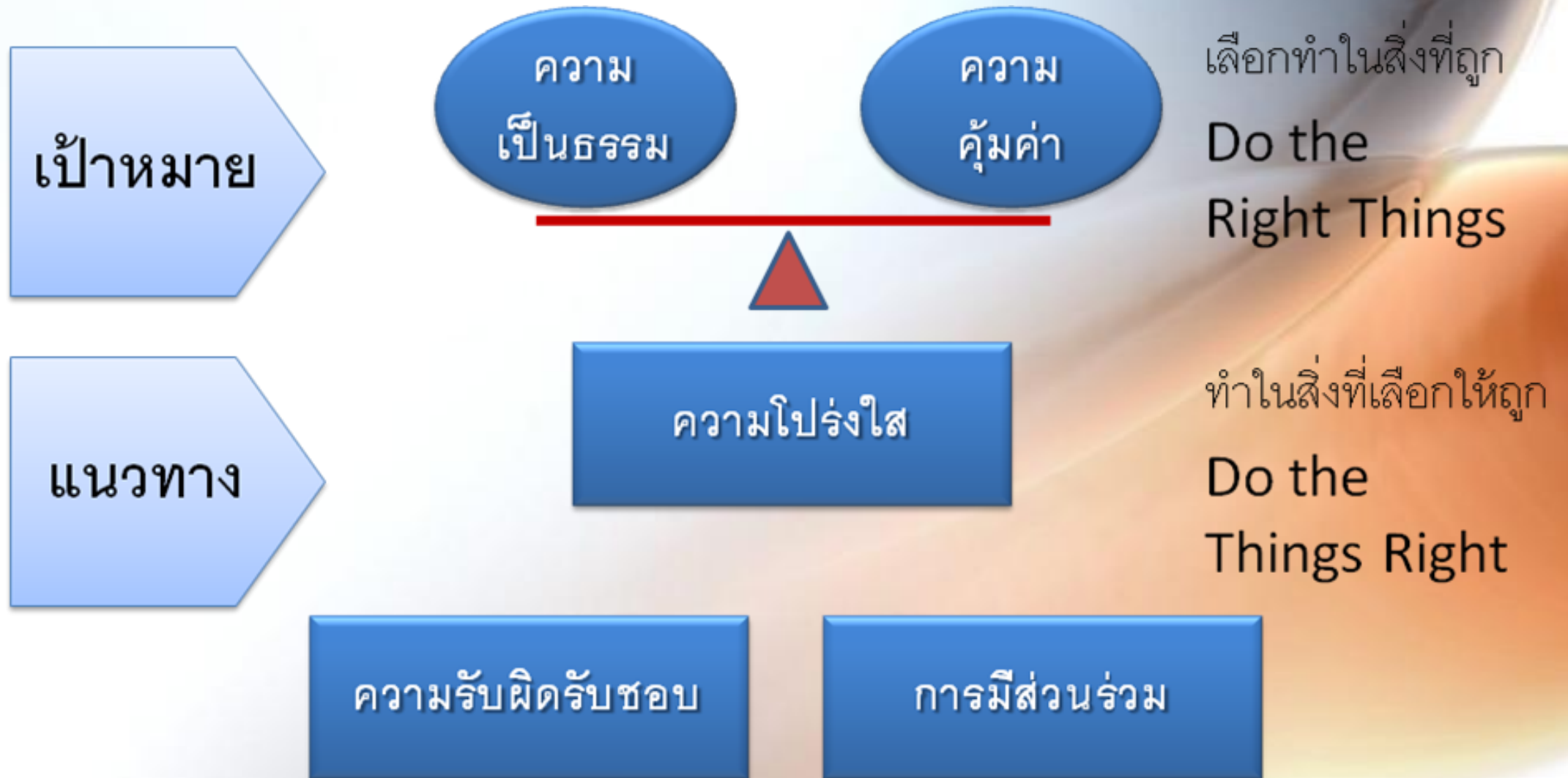
Discussion ถกเถียงอภิปราย 50%

Doing ได้ทดลองทำ 75%

Teaching ต้องนำมาสอนผู้อื่น 90%

How We Learn: Our Knowledge Retention

เป้าหมายและแนวทางในการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล

เป้าหมาย

ความสมดุลและเป็นธรรม ความ
สุจริต ความมีประสิทธิภาพ/ผล

โครงสร้างและวิธีการ

ความรับผิดชอบ ตอบสนองต่อความต้องการ
มีความโปร่งใส สร้างการมีส่วนร่วม

สภาพแวดล้อม

กฎหมาย ระเบียบ ประมวลจริยธรรม
การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ วัฒนธรรม

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล

ทัศนคติ พฤติกรรม

คุณธรรม
(Virtue)
จริยธรรม
(Ethics)

ธรรมาภิบาล
(Good
Governance)

การดำเนินงาน

ตนเอง

กลไก
ควบคุม

โครงสร้าง
ระบบ
กระบวนการ

ลดความสูญเสีย ขจัดรั่วไหล ป้องกันการทุจริต ประพฤติ และดำเนินการที่มิชอบ
เพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า โปร่งใส ตอบสนอง สุจริต ซื่อตรง เทียบธรรม

Do the thing right/Do the right thing

ทำในสิ่งที่ต้องทำ/ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- **Do the things right** ทำในสิ่งที่ต้องทำ จะเป็นการเลือกกระทำอย่างใดตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและแรงจูงใจ โดยมีประสบการณ์และอุดมการณ์ของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ
- **Do the right things** ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นการตอบสนองต่อสถานะบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบบนเงื่อนไขที่กำหนด มีมาตรวัดที่เป็นมาตรฐานจารีตหรือบรรทัดฐานขององค์กรและสังคมเป็นเครื่อง

Do the thing right/Do the right thing

ทำในสิ่งที่ต้องทำ/ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- ผู้นำ จำเป็นต้องแสวงหาสรรค์สร้างนวัตกรรม ฉายให้เห็นแนวคิดทิศทาง ทำสิ่งที่สอดรับ และเท่าทันสถานการณ์ ต้องกล้าหาญที่จะ “กระทำในสิ่งที่ต้องทำ” ให้สามารถนำความเจริญก้าวหน้า พร้อมรับการเผชิญปัญหาอุปสรรค และแข่งขันในโลกาภิวัตน์สมัยได้
- ผู้บริหาร “ทำในสิ่งที่ถูกต้อง” ยึดมั่นต่อวิธีการที่ดีที่สุด มุ่งสร้างความสำเร็จด้วยมาตรการบรรทัดฐานและการดำเนินงานที่ถูกต้องตามระบบและวิธีที่กำหนด

รรรมมาภิบาล
Good Governance

พระปฐมบรมราชโองการ ในพิธีบรม
ราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
ในพระบรมมหาราชวัง
(วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม

ทาน

ศีล

บริจาค

ความซื่อตรง(อาชชวะ)

ความอ่อนโยน(มัททวะ)

ความเพียร(ตบะ)

ความไม่โกรธ(อักโกธะ)

การไม่เบียดเบียน(อวิหิงสา)

ความอดทน(ขันติ)

ความเที่ยงธรรม(อวิโรธนะ)

ธรรมของผู้ปกครอง

ทศพิธราชธรรม

ทศปิธราชรรณ

๑. ทาน ได้แก่ การให้ทาน
๒. ศีล ได้แก่ การรักษาศีล การมีศีล
๓. บริจาคะ ได้แก่ การบริจาค และการเสียสละประโยชน์ส่วนตน
๔. อาชชวะ ได้แก่ ความซื่อตรง ความจริงใจ ความเที่ยงธรรม
๕. มัททวะ ได้แก่ ความสุภาพ อ่อนโยน
๖. ตบะ ได้แก่ ความเพียร
๗. อโกธะ ได้แก่ การระงับความโกรธ
๘. อวิหิงสา ได้แก่ ความไม่เบียดเบียน
๙. ขันติ ได้แก่ ความอดทน
๑๐. อวิโรธนะ ได้แก่ การหนักแน่นในธรรมและความถูกต้อง

- เน้นการพัฒนาคน
- ระเบิดจากข้างใน
- ปลุกจิตสำนึก
- พึ่งตนเองได้
- ความพอเพียง
- ขาดทุนคือกำไร
- ทำงานอย่างมีความสุข
- คุ่มค่ามากกว่าคุ่มทุน
- บริการรวมที่จุดเดียว
- ปลุกป่าในใจคน
- การให้
- รู้ รัก สามัคคี

- ❖ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ❖ แก้ปัญหาเริ่มจากจุดเล็ก
- ❖ คำนึงภูมิสังคม
- ❖ พัฒนาอย่างองค์รวม ครบวงจร / บูรณาการ
- ❖ ไม่ติดตำรา ทำให้ง่าย มีลำดับขั้นตอน
- ❖ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก
- ❖ ประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์
- ❖ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ
- ❖ การมีส่วนร่วม
- ❖ ซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

ธรรมาภิบาลของพระองค์ถูกหลอมรวมเป็นพระจริยวัตรและพระราชกรณียกิจนานปีการ

- ทรงปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด
- ทรงเป็นต้นแบบต่อพระโอรส
- แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง ในหลวงทรงแนะนำและปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างต่อพสกนิกร
- ชี้ให้เห็นว่า สังคมที่มีความสุข ไม่ใช่จะต้องเป็นสังคมที่มีเงินมากมาย
- ความสุขของสังคมเกิดจากความมีเสถียรภาพ มั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่

พระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหากษัตริย์ควรปฏิบัติตนอย่างไรในปัจจุบัน

- ในยามวิกฤตต้องคิดพึ่งตนเองก่อน เทวดาจะช่วยเฉพาะผู้ที่ช่วยตนเองก่อนเท่านั้น
- การที่จะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีความเพียรอันบริสุทธิ์
- เศรษฐกิจที่มั่นคงมาจากการอนุรักษ์และเพิ่มพูนทรัพยากรเท่านั้น
- ประเทศจะพัฒนาได้ ต้องปฏิรูปการเรียนรู้ของมนุษย์ให้หลุดพ้นจากอวิชชา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างในทุกๆ ด้าน

- ทรงมีพระจริยธรรม เมตตาธรรม ทรงห่วงใยพสกนิกร แม้ต้องทรงเผชิญกับความยากลำบากในถิ่นทุรกันดาร จริงอยู่ที่โดยพระอิสริยยศแล้ว พระองค์ทรง มีอำนาจมากมาย
- สิ่งที่หลอมรวมคนไทยทุกหมู่เหล่า ให้จงรักภักดี เคารพเทิดทูนพระองค์ยิ่งชีวิตตัวเอง นั่นคือพระบารมี ที่สะท้อนถึงคุณลักษณะทางบุคคลของพระองค์ ซึ่งกอปรไปด้วยพระปรีชาญาณและพระจริยวัตรอันงดงาม

พระราชดำรัสพระราชทานใบปรีบวงสรวง สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า เมษายน ๒๕๒๕

“..คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ

- การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
- การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
- การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
- การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- พระองค์ปรารถนาสิ่งใดก็ได้ แต่พระองค์กลับไม่ได้ใช้อภิสิทธิ์ตรงนั้น
- ทรงมีพระจริยวัตรที่เรียบง่าย สมถะ ซึ่งถือเป็นการสอนพสกนิกรของพระองค์อย่างดีที่สุด
- ไม่เคยมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า เป็นพระมหากษัตริย์แล้วต้องเสียสละพระองค์ ถึงเพียงนี้
- เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” หรือการดำรงพระองค์ปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมก็ตาม ในฐานะพระประมุขประกาศออกมาแล้ว ถ้าไม่ทำตามสิ่งเหล่านั้น พระองค์ก็สามารถทำได้ แต่สำหรับพระองค์ทรงเลือกที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเข้มงวดเรื่อยมา

รรรมาภึบาล

- เป็นหลัการบริหารแนวใหม่ที่มาุ่งเน้นหลัการ โดยมีใช้รูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลัการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่การบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
(ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ ๒๕๔๕)

ธรรมาภิบาล

- ไม่ใช่เรื่องใหม่แต่มีสอนอยู่ในหลักศาสนาต่างๆอยู่แล้ว
- ในพุทธศาสนามีการสอนเรื่องธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมาตั้งแต่พุทธกาล
- คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกับเรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่และมีการนำมาใช้ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ศาสนาอื่น ๆ ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก

ด้านหลักนิติธรรม Rule of Laws

๑. หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ
๒. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค
๓. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง
๔. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมาย ใช้หลักเกณฑ์ความแน่นอนของกฎหมาย ห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และความพอสมควรแก่เหตุ
๕. หลักความอิสระของผู้พิพากษา มีอิสระจากคู่ความ จากรัฐ และจากสังคม โดยปราศจากการแทรกแซง
๖. เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆมิได้
๗. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐ หากกฎหมายที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งย่อมไม่มีผลบังคับ

หลักด้านหลักคุณธรรม Ethics

- **หน่วยงานปลอดจากการทุจริต**
- **หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย**
- **หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ ค่านิยม และจรรยาบรรณ**

คุณธรรมควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

- ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง
- ปฏิบัติน้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้้อยลง
- ปฏิบัติมากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้้อยลง
- ไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย
- ทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ด้านความโปร่งใส Transparency ด้านโครงสร้าง

- มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน
- โปร่งใสเห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
- ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน
- มีเจ้าหน้าที่เข้ามาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
- มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
- มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

ด้านความโปร่งใส Transparency ด้านคุณค่า

- มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
- มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
- มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
- มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

ด้านความโปร่งใส Transparency ด้านสิทธิมนุษยชน

- มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- มีการปรามผู้สื่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

ด้านความโปร่งใส Transparency ด้านการเปิดเผย

- ประชาชนได้เข้ามารู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการ การออกกฎระเบียบ และ ข้อบังคับต่างๆ
- ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่างๆ มากขึ้น
- มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

หลักการมีส่วนร่วม Participation

- ประชาชนมีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
- นำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ
- มีการสื่อสารในระบบเปิด เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
  - ระดับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจ
  - เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น
  - สัมภาษณ์ความคิดเห็นประชาชนเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ของรัฐ
  - การร่วมปรึกษาหารือ วางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ
  - ใช้อำนาจตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน
  - สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน

หลักสำคัญของรับผิดชอบ Accountability

- มีเป้าหมายที่ชัดเจน
- ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน
- การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ
- การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง
- การมีแผนการสำรอง
- การติดตามและประเมินผลการทำงาน

หลักความคุ้มค่า Value for Money

- ประหยัด หมายถึงผลตอบแทนเหมาะสม ไม่มีเรื่องผลประโยชน์ บริการได้มาตรฐาน มีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน ใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
- ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีประสิทธิภาพ พัฒนาทรัพยากรบุคคล ผลตอบแทนตามผลงาน
- ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึงมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย เน้นผลงานด้านบริการ มีการประเมินผลการทำงาน

ธรรมาภิบาล ตามศาสนา (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต) ประกอบไปด้วยคุณสมบัติ ๗ ประการตาม **หลักสี่ปรัศธรรม** เป็นธรรมของคนดี

๑. การรู้หลักและรู้จักเหตุ เป็นการศึกษาเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย
๒. รู้จักตนเอง รู้ประมาณ รู้จักพอดี รู้กาล ฐานะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ และทำการต่างๆให้สอดคล้อง
๓. รู้หน้าที่ของตนเอง อันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร อย่างไร วางแผนการใช้เวลา เป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๔. รู้บุคคล รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล เป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขและเกิดสัมฤทธิ์ผล มีความสำนึกรับผิดชอบ
๕. เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ทำ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์
๖. รู้ชุมชน รู้จักถิ่น ที่ชุมชน ชุมชน การอันควรประพฤติในที่ชุมชน รู้ระเบียบวินัย ประเพณีวัฒนธรรม
๗. ประพฤติตัวถูกหลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ของท้องถิ่นนั้น

ธรรมาภิบาล

- ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว
- การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุด
- การมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้าง
ความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร
- แก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

หลักการบริหารแนวใหม่

- มุ่งให้บริการประชาชนมากกว่าการกำกับ
- ข้าราชการตอบสนองความต้องการและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน
- สร้างความสนใจและรับผิดชอบร่วมกัน
- ให้คุณค่าแก่ประชาชนในฐานะของการเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ
- ข้าราชการเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมมากกว่าเป็นผู้จัดการธุรกิจที่ทำเสมือนเงินหลวงเป็นเงินของตนเอง
- คิดอย่างมีกลยุทธ์ แต่ปฏิบัติอย่างเป็นประชาธิปไตย นโยบายโครงการต่างๆสนองความต้องการประชาชน
- ข้าราชการควรสนใจเรื่องกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ค่านิยมชุมชน สังคม บรรทัดฐานทางการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ และ มาตรฐานมากกว่าทำงานตามนโยบาย การตลาด และการอยู่รอดของตน

วัฒนธรรมประชาธิปไตยไทยมีลักษณะบางประการไม่เกี่ยวข้องต่อหลักรัฐธรรมนูญ

- เรื่องสิทธิเสรีภาพ คนไทยส่วนใหญ่ยึดสิทธิเสรีภาพของตนเอง คาดหวังให้คนอื่นมีหน้าที่ต่อตน
- การเคารพความเสมอภาค มักเรียกร้องเมื่อต้องการเสมอกับผู้อื่น หากตนอยู่ในฐานะดีกว่ามักมองว่าเป็นบุญที่ทำมา ส่วนคนด้อยกว่ามองว่าเป็นกรรมเก่า
- ความเชื่อมั่นในหลักนิติธรรมหรือกฎหมาย กฎหมายศักดิ์สิทธิ์เมื่อบังคับใช้กับคนอื่น ถ้าใช้กับตนจะมองหาความสัมพันธ์พิเศษกับผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่นการคอร์รัปชันเป็นสิ่งไม่ดี เมื่อคนอื่นเป็นผู้กระทำ แต่ตนเองทำเมื่อได้รับผลตอบแทนคุ้มค่า
- การรับฟังเสียงผู้อื่น การรับฟังเสียงส่วนใหญ่มักใช้เมื่อต้องการเสียงสนับสนุน แต่มักจะมองข้ามเรื่องการเคารพเสียงส่วนน้อย

ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไม่เกี่ยวข้องหลักระรรมาภิบาล

- ผู้ใหญ่กับผู้น้อย ผู้น้อยให้ความเคารพ เชื่อฟังและเกรงใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎตำหนิ
- ผู้ใหญ่ถูกคาดหวังจากผู้น้อยว่าเป็นคนใจถึง ใจกว้าง ประพฤติตัวดี ช่วยลูกน้องได้
- เกิดค่านิยม “กตัญญูกตเวที” ระบบอุปถัมภ์จึงไม่เอื้อต่อธรรมาภิบาล
- เกิดความไม่เท่าเทียม ไม่เสมอภาค สิทธิพิเศษ ติดสินบน หลีกเลียงกฎหมาย

สถานการณ์ปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้

- ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม
- เป็นปัญหาที่นับวันจะเสื่อมทรามลง
- มีค่านิยมหลายอย่างที่นำพาสังคมไปในทางที่เลวร้าย เช่น วัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ก่อให้เกิดช่องโหว่ในการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล วัฒนธรรมเกรงใจทำให้เกิดคนโกง วัฒนธรรมฉาบฉวย และวัฒนธรรมที่เกินงาม เป็นต้น

ปัญหาท้าทายทางจริยธรรมที่สำคัญของราชการไทย

1. การขาดการแทรกแซงจากสังคม
2. ความบกพร่องทางจริยธรรมของผู้บริหาร
3. ระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้เกิดการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในองค์กร
4. การแทรกแซงทางการเมืองในการแต่งตั้งโยกย้าย
5. นโยบายการใช้งบประมาณของรัฐ
6. ขาดการร้องเรียนจากประชาชนและสื่อมวลชน

ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ของประเทศไทยในปัจจุบัน

- เป็นปัญหาที่นับวันจะเลื่อมทรามลง
- มีค่านิยมหลายอย่างที่นำพาสังคมไปในทางเลวร้าย เช่น วัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ก่อให้เกิดช่องโหว่ในการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล วัฒนธรรมเกรงใจทำให้เกิดคนโกง วัฒนธรรมฉาบฉวย และวัฒนธรรมที่เกินงาม เป็นต้น

ความหมายของ“คุณธรรม (Morality/Virtue)

- ตามที่บัญญัติไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒
- คุณธรรม คือสภาพคุณงามความดี เป็นคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจซึ่งสามารถแยกออกเป็น ๒ ความหมาย
  ๑. ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม มีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ
  ๒. การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม คือ จริยธรรมแต่ละข้อที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบ ฯลฯ

ความหมายของ“คุณธรรม (Morality/Virtue)

- คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีโดยส่วนเดียว เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุข จึงเป็นที่ต้องการของมนุษย์
- คุณสมบัติที่ดี หรือคุณสมบัติที่เป็นธรรมของบุคคลอันเกิดจากการสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์หรือเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดกันมา

หัวใจของการสร้างสังคมคุณธรรมอยู่ที่อะไร

- อยู่ที่พลเมือง ต้องสร้างสังคมคุณธรรมด้วยมือตัวเอง ด้วยการคิด พูด และปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน
- หน่วยงานต่างๆ ต้องทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมผ่านการให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ทำสื่อให้ความรู้ขยายออกไป
- รัฐบาลต้องประกาศเรื่องการสร้างสังคมคุณธรรมเป็นวาระแห่งชาติ และประกาศตัวว่าเป็นรัฐบาลคุณธรรม เผื่อระวังปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และจัดการปัญหาอย่างทันที่ ซึ่งจะทำให้สังคมและประชาชนมีกำลังใจ
- คนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี มีรอยยิ้ม มีน้ำใจ มีเมล็ดพันธุ์แห่งความดีอยู่ในตัวทุกคน เพียงแต่เราต้องช่วยสร้างบรรยากาศให้เมล็ดพันธุ์ออกงามจากนามธรรมสู่รูปธรรม
- ในไม่ช้า เราก็จะเห็นสังคมของคนดี สังคมที่มี “คุณธรรม” ในที่สุด

(ที่มา: จากสัมภาษณ์พิเศษ นพ. พลเดช ปิ่นประทีป, จุดหมายข่าวศูนย์คุณธรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนก.ย. — ต.ค. 56)

คุณธรรม-จริยธรรมต่างกันอย่างไร

- อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขณะดำรงสมณศักดิ์พระเมธีธรรมาภรณ์ (พ.ศ. 2537) กล่าวว่า “คุณธรรมเป็นเรื่องของสัจธรรม ทำให้เกิดการประพฤติ ปฏิบัติดี ทำให้เกิดการรักษาศีล กระจายออกเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณ จริยธรรมจึงเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสัจธรรม จริยธรรมจึงเป็นหลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม เพื่อประโยชน์ตนและสังคม”
- “คุณธรรมเป็นหลักความดีภายใน และจริยธรรมคือการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ”

จริยธรรมตามความเข้าใจแบบตะวันออก

จริย = จร

จริยธรรม = เดินไปตามธรรม

จริยธรรม คือ ความจริงตามธรรมชาติที่สัมพันธ์กับมนุษย์ ในแง่ของการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

จริยศาสตร์ในแบบของ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant)

นักปรัชญาชาวเยอรมัน แคว้นปรัสเซีย

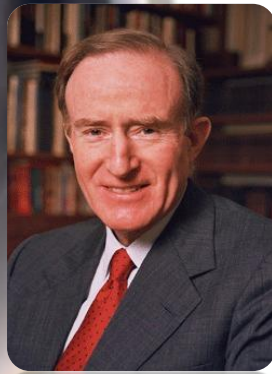
- จริยศาสตร์ คือความนึกในจริยธรรมหรือความสำนึกถึงความผูกพันทางศีลธรรมอันชวนให้มนุษย์ประพฤติชอบต่อกัน”
- การทำตามพันธะหน้าที่หรือกฎศีลธรรมเพราะเรารู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี และเมื่อเรารู้ว่าเป็นสิ่งดี เราก็ความปรารถนาที่จะกระทำ
- หากไม่มีความปรารถนาที่จะกระทำตามกฎศีลธรรม หรือปราศจากเจตนาดี ก็จะไม่มีการทำตามกฎศีลธรรม
- เราสามารถสำนึกถึงกฎศีลธรรม (หรือเรามี **Ideas of reason**) ความปรารถนาหรือเจตนาที่จะกระทำตามกฎดังกล่าวก็จะเกิดขึ้น แม้ว่าในคนที่เลวที่สุดก็ต้องรู้สึกถึงความปรารถนานั้น เพียงแต่ว่าความเข้มข้นจะมีอยู่ในระดับใดเท่านั้น

แนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ของอาดัม สมิธ (Adam Smith)

- Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ที่ถือว่าเป็นบิดาแห่งทุนนิยมเสรี กล่าวว่า “ **สังคมนใดที่คนส่วนใหญ่ยากจน และมีความทุกข์ สังคมนั้นไม่อาจจะเจริญงอกงามและมีความสุขได้** ”
- “**ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน**” (self interest) ของปัจเจกบุคคลที่เมื่ออยู่ภายใต้กลไกตลาดเสรี จะทำงานให้เกิดความมั่งคั่งต่อสังคมโดยรวม และเปรียบเทียบว่ากลไกดังกล่าวว่าเป็น “**มือที่มองไม่เห็น**” (invisible hand) ที่ชักจูงให้คนทำงานเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้ประเทศ โดยแต่ละคนมีเป้าหมายที่ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก
- ในหนังสือชื่อ The Theory of Moral Sentiments (ค.ศ.1759) ได้อธิบายว่า “**ความเห็นอกเห็นใจ** (sympathy)” เป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่ประโยชน์สุขโดยรวมของสังคม

แนวคิดของเบนจามิน ฟรีดแมน

อดีตหัวหน้าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

- เขียนหนังสือ “The moral consequences of economic growth” เกี่ยวกับผลกระทบทางศีลธรรมของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- เขาได้เขียนไว้ว่า “การเจริญเติบโตซึ่งมีฐานอย่างกว้าง คือโตแบบมีคนในสังคมจำนวนมากได้รับประโยชน์ ไม่ใช่โตแบบกระจุกตัว นอกจากจะช่วยทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในทางวัตถุดีขึ้นแล้ว ยังไปช่วยหลายๆ เรื่องที่เป็นเรื่องทางสังคมด้วย เช่น เรื่องของประชาธิปไตย เรื่องของความอดทนอดกลั้นต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่าง”

ที่มาจาก: บทความของ ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
งานสวนโมกข์เสวนาสัจธรรมครั้งที่ 11 "ระบบเศรษฐกิจที่มีศีลธรรม ผันไปหรือเปล่า?"

แนวคิดคุณลักษณะ: ในด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. พื้นฐาน (เพียงพอ ทำได้) มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีวัฒนธรรมและมีจรรยาบรรณในอาชีพ
2. ก้าวหน้า (ทัน แสวงหา พัฒนา) เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก
3. เชิงรุก (ลึก เชื่อมโยง อนาคต) ส่งเสริมและชี้นำสังคม ให้ตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม
4. เป็นเลิศ (เฉียบ เขียวชาญ เป็นเลิศ) อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

การก่อเกิดและการพัฒนาจริยธรรม

โดยการหล่อหลอม และปลูกฝังผ่านกระบวนการกลุ่ม

เกลาทางสังคมโดย

- การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
- กระบวนการศึกษา
- ค่านิยมที่สั่งสมมาจากสังคม

มีสมาธิเกิดสติ

ปัญญาจากพันธุกรรม

เกิดความเชื่อ มีความรู้สึก ด้วยการกระทำเป็นพฤติกรรมในส่วนตัว

“ คุณธรรมหมายถึงคุณลักษณะที่ทำให้ปัจเจกบุคคลมุ่งไปสู่ความสำเร็จของชีวิต อันเป็นจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตของตน ทั้งที่เป็นจุดมุ่งหมายตามธรรมชาติ ”

อริสโตเติล (Aristotle 384-322 ac.)

นักปรัชญาโฮเมอร์ (Homer)

นักปรัชญาชาวกรีกให้คำนิยาม“คุณธรรม”ว่า
“คุณธรรมหมายถึงลักษณะที่ทำให้ปัจเจกบรรลุถึงหน้าที่ของตนในสังคม”

บริบทของปรัชญากรีก

นิยามว่า “*คุณธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญสูงสุด*”

คุณธรรม ย่อมดำเนินไปเพื่อบรรลุหน้าที่อันเหมาะสมของแต่ละสิ่ง

ความดีหรือคุณธรรม ของสิ่งต่างๆ จะแตกต่างกันออกไปตามสภาพความเป็นจริงของแต่ละสิ่งนั้น เพราะแต่ละสิ่งย่อมมีจุดมุ่งหมายในตนเองทั้งสิ้น

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า

“ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ ถ้าประพฤติไม่เป็นธรรม คนทั้งหมดทำตามอย่าง ประเทศชาติจึงเดือดร้อน

แต่ถ้าประพฤติเป็นธรรม คนทั้งหมดจะประพฤติตามอย่างบ้าง ประเทศชาติจะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง

เปรียบเสมือนกับฝูงโคที่กำลังข้ามฟาก ถ้าโคจ่าฝูงนำไปคด โคทั้งหมดเดินคดเคี้ยวตาม หากโคจ่าฝูงนำไปตรง โคทั้งหมดก็ไปตรง ฉะนั้น ”

หลักธรรมในทางพุทธศาสนา

พรวาสาธรรมมีข้อปฏิบัติ ๔ ประการ คือ

- สัจจะ : ความซื่อสัตย์ต่อกัน
- ทมะ : การรู้จักข่มใจ
- ขันติ : ความอดทนทั้งกายและใจ
- จาคะ : ความรู้จักเสียสละและบริจาคให้แก่บุคคลที่ควรให้

คุณธรรม – จริยธรรม

- มรรค ๘ แห่งการส่งเสริมคุณธรรม - จริยธรรม ประกอบด้วย
  - ผู้ปกครองทุกๆ ระดับต้องตั้งอยู่ในความถูกต้อง
  - ครอบครัวอบอุ่น
  - ชุมชนเข้มแข็ง
  - การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่
  - การมีสปิริตแห่งการเป็นอาสาสมัครเต็มแผ่นดิน
  - ส่งเสริมการพัฒนาจิตให้เป็นวิถีชีวิต
  - การศึกษาที่เข้าถึงความดี
  - การสื่อสารความดี

หัวใจวันนี้เป็นหลักรัฐศาสตร์ของพุทธปกครอง มี ๕ ประการ คือ

เหยิน คือ ความเมตตา กรุณา

ยิ คือ ความถูกต้องธรรม

ลิ คือ ความเหมาะสม

ชี คือ ปัญญา

ซุน คือ ความเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้

จริยธรรมในสังคมจีน

- หลักจริยธรรมที่เรียกว่า หฺลี่ หรือธรรมเนียมปฏิบัติ
- ไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นพันธะทางด้านจริยธรรมที่แต่ละบุคคลในสังคม จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความกลมกลืนและความสุขในสังคม ...
- จีนถือว่าเป็นศีลธรรมของแต่ละคนเป็นเครื่องหมายของผู้มีวัฒนธรรม “ความเป็นจีน”

ปรัชญาจีน

(รศ.ดร.นิยาม รัฐอมฤต)

- ขงจื๊อ (๕๑๑-๔๗๙ ปีก่อนคริสตกาล)
  - วางรากฐานให้คุณธรรมปกครองบ้านเมือง
  - มองว่า ผู้ปกครองแย่งชิงอำนาจ จึงทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน
  - บ้านเมืองจะเรียบร้อย หากทุกฝ่ายเคารพกติกา และทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์

แนวทางแก้ไขปัญหาความวุ่นวายในทัศนะขงจื๊อ

- ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนเอง
- ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นแบบอย่างของประชาชน
- ไม่ใช้อำนาจบาทใหญ่ แต่ต้องใช้อารอบรมสั่งสอนเป็นหลัก
- แต่งตั้งคนดีให้ปกครองบ้านเมือง
- เป้าหมายของผู้ปกครองคือ ความอยู่ดีกินดีของประชาชน
- หน้าที่สำคัญที่สุดของผู้ปกครองคือ เศรษฐกิจดี รองลงมาคือการศึกษา

หลักจริยธรรมของบงจ๊ว

ขงจื้อสอนให้คนประพฤติตามแบบของ “ลี้” ซึ่งถือเป็นความสำคัญสูงสุดในการจัดระเบียบและ

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ ๕ ประการคือ

๑. ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน

๒. ระหว่างบิดากับบุตร

๓. ระหว่างสามีกับภรรยา

๔. ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน

๕. ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย

ลี้ หมายถึง ความประพฤติที่เหมาะสม ความสุภาพอ่อนน้อม ความเป็นระเบียบของสังคมที่ทุกอย่างสมบูรณ์ เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมที่จะช่วยให้ทุกสังคมสงบสุขเกิดสันติสุข

หลักจริยธรรมของบงจิว

- ชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง เป็นหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ออก
- อุดมคติของทุกสิ่ง มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จริยศาสตร์หรือศีลธรรม
- ถือว่าโลหิตแห่งชีวิต คือ ความรัก กระดูกสันหลังแห่งชาติ คือ คุณธรรม
- ถ้าปราศจากคุณธรรมชีวิตก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และถ้าปราศจากความรัก ชีวิต ก็คือความตาย
- การพัฒนาชีวิตจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณธรรม
- ชีวิตจะรุ่งเรืองเมื่อคุณธรรมรุ่งเรือง ชีวิตจะแพร่ขยายเมื่อความรักแพร่ขยาย

หลักจริยธรรมของบงจิว

- เห็นว่าชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง เป็นหนึ่งอันเดียวกันแยกกันไม่ออก
อุดมคติทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จริยศาสตร์หรือ
ศีลธรรม ท่านถือว่า โลกहितแห่งชีวิต คือ ความรัก ภาระดุกสันหลังแห่งชาติ คือ คุณธรรม
- ถ้าปราศจากคุณธรรมชีวิตก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และถ้าปราศจากความรัก ชีวิต ก็คือความตาย
การพัฒนาชีวิตจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาคุณธรรม ชีวิตจะรุ่งเรืองเมื่อคุณธรรมรุ่งเรือง ชีวิตจะ
แพร่ขยายเมื่อความรักแพร่ขยาย

ทัศนคติของบงจ๊ว

- ธรรมชาติของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน แต่การอบรมสั่งสอนทำให้มนุษย์แตกต่างกัน
- การศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพของประชาชนและยกระดับวัฒนธรรมของสังคม
- ผู้ปกครองต้องฟังความต้องการของประชาชน และใช้วิธีการปกครองแบบทางสายกลาง

หลักจริยธรรมของศาสนาเต๋า

- ศาสนาเต๋าเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ศาสนาหนึ่ง ศาสดาชื่อเล่าจื๊อ มีคัมภีร์ชื่อ “เต๋า เต็ก เก็ง”
- “เต๋า” มีความหมายหลายอย่าง แต่ที่ยอมรับกันมากคือ ที่หมายถึงธรรมชาติ หรือธรรมชาติผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่ (Great Creating Natures)
- หลักจริยธรรมของเต๋าเน้นธรรมชาติและชีวิต เต๋าเชื่อว่า “ความดีสูงสุดเปรียบเสมือนน้ำก่อเกิดประโยชน์กับทุกสิ่งโดยไม่แข่งขันกับใคร” ความสุขของเต๋าคือความสุขของบุคคลผู้ไม่หวังในสิ่งใดเลย
- บาปหนักที่สุดคือความอยากครอบครองทรัพย์สิน และการขาดความพึงพอใจ นั่นก็เป็นคำสาปเหนือคำสาปทั้งปวง

หลักจริยธรรมของศาสนาเต๋า

- คำสอนของศาสนาเต๋า มี ๔ ประการ
  ๑. จื่อใจ คือ การรู้จักตัวเองให้ถูกต้อง
  ๒. จื่อเซง คือ ชนะตนเองให้ได้
  ๓. จื่อจก คือ มีความรู้จักพอด้วยตนเอง
  ๔. จื่ออีเต๋า คือ มีเต๋าเป็นอุดมคติ

ศาสนาเต๋ามีศาสดาชื่อเล่าจื่อมีคัมภีร์“เต๋า เต็ก เก็ง”

“เต๋า” มีความหมายที่ยอมรับกันมากคือธรรมชาติและชีวิต เป็นผู้สร้างที่ยิ่งใหญ่

จริยธรรมของเต๋านั้นธรรมชาติเชื่อว่า “ความดีสูงสุดเปรียบเสมือนน้ำก่อนเกิดประโยชน์กับทุกสิ่งโดยไม่แข่งขันกับใคร” ความสุขของบุคคลคือผู้ไม่หวังในสิ่งใดเลย บาปหนักที่สุดคือความอยากครอบครองทรัพย์สิน และการขาดความพึงพอใจ คำ

ตำสอนของศาสนาซันโต

การปฏิบัติเพื่อความดีอันสูงสุด ๔ ประการ

๑. มีความคิดแจ่มใส(อากากิ โคโกโระ)
๒. มีความคิดบริสุทธิ์สะอาด(คิโยกิ โคโกโระ)
๓. มีความคิดถูกต้อง(ทาคาซิกิ โคโกโระ)
๔. มีความคิดเที่ยงตรง(นาโอกิ โคโกโระ)

- ข้อห้ามและข้อแนะนำให้ปฏิบัติ ๑๓ ประการ
  ๑. อย่าละเมิดบัญญัติของพระเจ้า
  ๒. อย่าลืมห่วงความผูกพันอันดีต่อบรรพบุรุษ
  ๓. อย่าล่วงละเมิดบัญญัติของรัฐ
  ๔. อย่าลืมห่วงความกรุณาอันลึกซึ้งของพระเจ้าที่คอยปกป้องอันตราย
  ๕. อย่าลืมนึกว่าโลกเป็นครอบครัวเดียวกัน
  ๖. ถ้าใครโกรธอย่าโกรธตอบ
  ๗. อย่าเกียจคร้านในกิจการทั้งปวง
  ๘. อย่าเป็นคนตีเตียนคำสอน
  ๙. จงทำจิตใจให้ยุติธรรมเพื่อปกครองตนเอง
  ๑๐. จงกรุณาต่อคนทั้งหลายยิ่งกว่ากรุณาตนเอง
  ๑๑. จงคิดให้เกิดความสุขใจ และหาความรู้ให้แก่ชนทั้งหลาย
  ๑๒. จงปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความเคารพ
  ๑๓. จงปฏิบัติตนเป็นพี่น้องของคนทั้งหลาย

หลักจริยธรรมของศาสนาเซน

ปณิญาหรือข้อปฏิบัติพื้นฐาน ๕ ประการที่สอนให้งดเว้นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม

๑. อหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน ไม่ทำลายชีวิต
๒. สัตยะ คือ ความสัตย์ไม่พูดเท็จ
๓. อัสดียะ คือ การไม่ลักขโมย
๔. พรหมจริยะ คือ การประพฤติพรหมจรรย์
๕. อปริครหะ คือ การไม่ละโมภ ไม่อยากได้สิ่งต่าง ๆ

หลักเมตตากรุณา ๔ คือ หลักธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นมี ๔ ประการ

๑. มีความกรุณาโดยไม่หวังผลตอบแทน
๒. ยินดีในความได้ดีของผู้อื่น
๓. มีความเห็นใจในความทุกข์ยากของผู้อื่น
๔. มีความกรุณาต่อผู้ทำผิด

การปลูกฝังคุณธรรมในสังคมอังกฤษ

- การปลูกฝังคตินธรรม ๗ ประการตั้งแต่วัยเยาว์
  ๑. สัจจะ พูดความจริง (Truth)
  ๒. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
  ๓. ความระลึกในหน้าที่ (Sense of duty)
  ๔. ความอดกลั้น (Patience)
  ๕. ความเป็นธรรม (Fair play)
  ๖. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Consideration for others)
  ๗. เมตตาธรรม (Kindness)

การปลูกฝังคุณธรรมในสังคมวงกว้าง

- Integrity
  - การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม (ศาสตราจารย์ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร)
  - Wholeness หรือ ความเป็นคนเต็มคน
- ศาสตราจารย์สตีเฟน แอล. คาร์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกาเสนอว่า การที่บุคคลจะมี “Integrity” จะต้องมีการปฏิบัติครบ ๓ ขั้นตอน
  - พินิจพิเคราะห์แยกแยะว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
  - ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเชื่อว่าถูกต้องอย่างเคร่งครัด
  - ประกาศให้ผู้อื่นได้รับทราบโดยทั่วกันว่าตนได้ปฏิบัติเช่นนั้น

Tony Blair นายกรัฐมนตรีของอังกฤษ

สนใจในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ได้ประชุมหารือกับรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่

การปฏิบัตินั้นได้รับการยกย่อง จาก Steve Kelman อาจารย์มหาวิทยาลัย Harvard ว่า

“สหราชอาณาจักร คือ ประเทศที่มีพลังความคิดของการปรับปรุงการปฏิบัติงานภาครัฐ”

๗ แนวทางสู่การปลูกฝังคุณธรรมนำชีวิตสู่สังคม

๑. ปลูกฝังการใช้คุณธรรมนำชีวิต
๒. การสร้างค่านิยมยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรม
๓. การตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่
๔. สร้างศรัทธาต่อกฎหมายและเคารพต่อกฎเกณฑ์
๕. ปลูกแนวคิดเคารพต่อสิทธิของผู้อื่นและสิทธิสาธารณะ
๖. มุ่งมั่นค่านิยมการรักงานและทุ่มเททำงานหนัก
๗. ส่งสอนลูกหลานให้ประหยัดอดออม

ที่มาจากการกล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูคุณธรรมของสังคมไทย” ของศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ในการประชุมสมัชชาคุณธรรมภาคกลาง และการสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2557

บท
ผู้นำ

คุณธรรมสำหรับผู้หน้า

คุณธรรมสำหรับผู้นำ

- ประการที่ 1 ความอดทน
- ประการที่ 2 ความเป็นน้ำกฐั
- ประการที่ 3 ความเป็นผู้ตื่น
- ประการที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร
- ประการที่ 5 เมตตากรุณา
- ประการที่ 6 ความยุติธรรม
- ประการที่ 7 การหมั่นตรวจตรากิจการงาน
- ประการที่ 8 ความซื่อสัตย์สุจริต

คุณธรรมสำหรับผู้นำ : ๑. ความอดทน

- ความอดทน
- การห้ามจิตใจ เมื่อได้พบกับเหตุการณ์อันจะก่อให้เกิดเรื่องหรือการแสดงกิริยาที่ไม่ดีออกมา
- ต้องมีความอดทน ไม่หุนหันพลันแล่น เช่น อดทนต่อความยากลำบากในขณะที่ทำงาน
- ไม่เห็นแก่ความหนาว ความร้อน เข้าส่ายบายคำ อดทนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ทุรนทุรายจนเกินไป
- อดทนต่อความเจ็บใจในเมื่อคนอื่นทำสิ่งที่ไม่น่าพอใจให้แก่ตน ไม่ด่วนโกรธ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๒. **ความเป็นนักสู้**

- ความเป็นนักสู้
- มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ หนักเอาเบาสู้
- มุ่งความสำเร็จกิจการงานเป็นที่ตั้ง
- ไม่หลงคำยอ ไม่ท้อคำติ มุ่งมั่นฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาต่างๆ
- ปฏิบัติงานทุกอย่างให้บรรลุเป้าหมาย

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๓. ความเป็นผู้ต้น

- ความเป็นผู้ต้น
- เป็นคนต้นตัว ว่องไวต่อปัญหาตลอดเวลา
- มีความคิดก้าวหน้า ริเริ่มสร้างสรรค์
- มีความคิดยืดหยุ่น
- มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถที่จะนำความคิดออกมาใช้ให้ทันต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้า

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๔. ความขยันหมั่นเพียร

- ความขยันหมั่นเพียร
- มีความวิริยะอุตสาหะ
- มีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่
- ไม่เป็นทาสของความเกียจคร้าน
- มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๕. ความเมตตาากรุณา

- เมตตาากรุณา
- มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล
- โอบอ้อมอารีในลักษณะสงเคราะห์ อนุเคราะห์
- บูชาคุณความดี แล้วแต่เวลา สถานที่ และบุคคล
- มีความรักและความหวังดีเป็นที่ตั้ง

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๖. ความยุติธรรม

- ความยุติธรรม
- มีความเที่ยงธรรม เสมอภาคในคนทุกประเภท
- ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา ไม่มีอคติ
- ไม่มีความลำเอียง ซึ่งความลำเอียงนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ 4 อย่าง คือ ลำเอียงเพราะความรัก ความโกรธ ความกลัว และความหลง
- การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งก็พิจารณาจากความรู้ ความสามารถและคุณธรรมความดี
- ผู้นำที่ปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมเป็นที่รักของหมู่ชน ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมความดี มาเป็นบริวาร อยู่เสมอ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๗. หมั่นตรวจตรากิจการงาน

- การหมั่นตรวจตรากิจการงาน
- สอดส่องดูแลกิจการงานอยู่เสมอ เมื่อพบข้อบกพร่องก็รีบแก้ไข ปล่อยไว้จะลำบากในการแก้ไข
- ตรวจตราดูลำดับความสำคัญของงานว่างานไหนควรทำก่อนหลัง
- งานไหนสำคัญก็ควรทำงานนั้นก่อน งานไหนควรทำเอง งานไหนควรแบ่งมอบหมายให้คนอื่นรับผิดชอบ
- ต้องรู้จักแบ่งงานให้ถูกต้องกับคน คนที่มีความรู้ ความถนัดสามารถในเรื่องไหน ก็มอบหมายเรื่องนั้นให้ทำ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ - ๘. ความซื่อสัตย์สุจริต

- ความซื่อสัตย์สุจริต
- มีความซื่อตรง
- มั่นคงอยู่ในศีลธรรม
- มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- มีความสุจริตทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ระบบเศรษฐกิจแบบมีศีลธรรม

- แนวคิดสมัยใหม่ เชื่อว่าจำเป็นต้องมีศีลธรรม และจะทำให้เศรษฐกิจอยู่ได้
- ตัวอย่างระบบเศรษฐกิจที่เรียกได้ว่ามีศีลธรรมเป็นศูนย์กลาง เช่น ภูฏาน ไม่ว่าเรื่อง ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GDH) และที่นั่นยังยึดหลักศาสนาเป็นแกนกลาง

เงื่อนไขการเกิดจอร์รับชั้นในสังคมไทย

- ค่านิยม คนไทยมีระบบอุปถัมภ์ วัตถุนิยม บริโภคนิยมค่อนข้างสูง
- การแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองในระบบราชการ เกิดความสัมพันธ์แบบเอื้อประโยชน์ระหว่างข้าราชการเมืองกับฝ่ายข้าราชการประจำ
- การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง
- ความล้าสมัยของกฎหมายหลายฉบับ ที่ก่อให้เกิดช่องว่างในการคอร์รัปชัน

ความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ

- ข้าราชการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ทรยศหักหลังและลำเอียงในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง หน่วยงาน และต่อสังคม
- จุดมุ่งหมาย เพื่อการปฏิบัติงานโดยยึดมั่นประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก รับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ด้วยมาตรฐานสูง ด้วยจิตสำนึกในการบริการตามความคาดหวังของผู้รับบริการ

แนวทางการปฏิบัติ

- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เที่ยงตรง และเที่ยงธรรม ไม่มุ่งหวังหรือแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้จากการปฏิบัติงาน
- ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจด้วยความสุจริต ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย
- ให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่นด้วยความสุจริต ตรงไปตรงมา และให้ข้อมูลรายละเอียดที่สมบูรณ์ครบถ้วน
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ อุทิศตนเพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการพร้อมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเอง

ข้อพึงระวัง

- ดูแล รักษา และใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด ซื่อสัตย์และคุ้มค่าเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น
- กำหนดมาตรการหรือแนวทางในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงว่าจะก่อให้เกิดการทุจริตภายในหน่วยงาน
- ตัวอย่าง เรามีความประสงค์จะดำเนินการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อดำเนินงานตามโครงการ บริษัทที่ปรึกษา ก เสนอผลตอบแทนให้ผู้ว่าจ้างหากบริษัทได้รับคัดเลือกให้เป็นที่ปรึกษา
- คำแนะนำผู้ว่าจ้างต้องปฏิเสธการรับผลตอบแทนไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น และดำเนินการคัดเลือกตามขั้นตอน กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

- ข้าราชการต้องปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ตามกำหนดเวลา ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย คุ่มค่า ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ชอบธรรม โดยรักษาและใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติงานโดยยึดถือประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานเป็นหลัก

แนวปฏิบัติ

- พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงานมีความคิดที่ทันสมัยเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยการทุ่มเทสติปัญญา ความรู้ ความคิดที่มีอยู่ให้กับงานอย่างเต็มที่
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ ใส่ใจ ระมัดระวัง รวดเร็ว ทันเวลา มีคุณภาพและมาตรฐานสูง
- สนใจ ใฝ่รู้ กระตือรือร้นและปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดอยู่เสมอ
- มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยวิธีการกระบวนกรที่ถูกต้องและเป็นธรรม ด้วยความเป็นมืออาชีพ

- **ข้อพึงระวัง** การไม่รักษาเวลาในการปฏิบัติงาน และการไม่พัฒนาตนเอง
- **ตัวอย่าง** ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเรื่องหนึ่ง โดยไม่ได้ให้คำแนะนำใดใด เจ้าหน้าที่จึงต้องใช้เวลาในการศึกษามาก และเมื่อเจ้าหน้าที่เสนองานให้พิจารณา ผู้บังคับบัญชาก็เสนองานตามลำดับต่อไปโดยไม่ได้กลับกรองและเสนอความเห็นใดใดเพิ่มเติม
- **คำแนะนำ** ผู้บังคับบัญชาต้องให้แนวทางหรือคำแนะนำในการปฏิบัติงานและทุ่มเทเวลาในการชี้แนะหรือให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ ตลอดจนเสนอความเห็นในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย อย่างมีคุณภาพและทันเวลา ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานควรมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้และปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ

การเคารพบุคคลและวงศ์กร

- ข้าราชการ พึงเคารพสิทธิเสรีภาพ ค้ำจุนดีศรีความเป็นมนุษย์ของตนและผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน รักษาชื่อเสียงของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวมถึงพึงรักษาและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า
- **จุดมุ่งหมาย** ข้าราชการต้องมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเคารพค้ำจุนดีศรีของประชาชน ทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม

แนวปฏิบัติ

- ไม่ปฏิบัติตนที่ทำให้เสียชื่อเสียงแก่หน่วยงาน
- รักษา และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า และเป็นประโยชน์อย่างยั่งยืน
- เคารพสิทธิส่วนบุคคล
- สร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน
- ยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
- เคารพความเชื่อ ค่านิยม ของบุคคลและเพื่อนร่วมงาน

ข้อพึงระวัง

- การขาดความสำนึกและความใส่ใจในการดูแลสภาพแวดล้อม การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- **ตัวอย่าง** ในเวลาปฏิบัติงาน นาย ก ระบายสมาธิผู้อื่นเช่น เปิดเพลงหรือโทรศัพท์เสียงดัง รับประทานอาหารที่มีกลิ่นแรงในที่ทำงาน
- **คำแนะนำ** ต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นการระบายสมาธิในการทำงานของเพื่อนร่วมงาน รักษาความสะอาดในสถานที่ทำงาน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสม และเอื้อต่อการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

- ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม รวดเร็วประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ สุภาพ เอื้ออาทร
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อให้การบริการของข้าราชการเป็นการตัดสินใจบนหลักการที่ใช้ข้อเท็จจริง
- เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ยุติธรรม และเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางฐานะ ตำแหน่ง ศาสนา เพศ เชื้อชาติ แห่ล่งกำเนิด อายุ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการสร้างความยุติธรรมแก่สังคมไทย

แนวปฏิบัติ

- ปฏิบัติงานด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทร ต่อเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งผู้มา ติดต่อและผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม
- มีมาตรฐานในการใช้หลักการและเหตุผลอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
- ไม่กระทำการใดอันเป็นการช่วยเหลือ อุปถัมภ์หรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม
- ยึดมั่นในหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานต่อบุคคลอื่น ด้วยความยุติธรรม
- รักษาความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้อพึงระวัง

- การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน
- การขาดความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น
- **ตัวอย่าง** หน่วยงานหนึ่งได้มีการประเมินเงินเดือน/ตำแหน่ง โดยมีนาย ข เป็นประธานคณะกรรมการประเมินเงินเดือน/ตำแหน่ง ในการนี้ได้มีบุคคลที่มีผลประโยชน์เกื้อกูลต่อกันให้พิจารณา นาย จ เป็นกรณีพิเศษ ทั้ง ๆ ที่ นาย จ มีคุณสมบัติด้อยกว่าเจ้าหน้าที่ผู้อื่นที่เข้ารับการประเมินในคราวเดียวกัน
- **คำแนะนำ** ต้องพิจารณาโดยยึดหลักการ กฎระเบียบ และวิธีปฏิบัติด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

การยึดมั่นและยึดหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นมืออาชีพ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เที่ยงธรรม ยึดมั่นในหลักวิชาการและจริยธรรม
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อรักษาความเชื่อมั่นสาธารณะ โดยต้องตัดสินใจอย่างเที่ยงธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวปฏิบัติ

- ปฏิเสธต่อข้อเสนอหรือผลประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม
- ตัดสินใจและกระทำการใดๆ บนพื้นฐานของหลักวิชาการ กฎหมาย หลักคุณธรรมที่ชอบธรรม โดยเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชอบธรรม ไม่เบี่ยงเบนด้วยอคติหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน
- ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎเกณฑ์เหตุผลอันชอบธรรม
- แก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง โดยยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก
- ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ข้อพิงระวัง

- การปฏิบัติหน้าที่โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
- การไม่ยึดหลักวิชาการ ความถูกต้อง และกรอบนโยบายในการปฏิบัติงาน
- ตัวอย่าง
- นาย ก และ นาย ข เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกัน นาย ก พบว่านาย ข ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงาน ได้มีพฤติกรรมเรียกร้อ่งเงินหรือผลประโยชน์จากที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งเป็นการทุจริตต่อหน้าที่
- คำแนะนำ นาย ก รายงานพฤติกรรมของนาย ข ต่อผู้บังคับบัญชา ถึงแม้ว่านาย ข จะเป็นเพื่อนก็ตาม แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ข้าราชการควรดำรงชีวิตโดยยึดปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาที่ดีแก่บุคคลทั่วไป
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการยึดหลัก
- เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับความจำเป็นของสังคมไทย

แนวปฏิบัติ

- ดำรงชีวิตโดยมีเป้าหมาย การวางแผน และดำเนินการไปสู่เป้าหมายด้วยความรอบคอบ อดทน พยายาม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ
- คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งต่อส่วนรวมและตนเองอย่างรอบคอบ ก่อนตัดสินใจดำเนินการใดๆ ด้วยความมีเหตุผลโดยใช้ความเป็นกลาง เป็นธรรม เที่ยงตรงปราศจากอคติ สอดคล้องกับสถานการณ์จริงและบริบททางสังคม
- ยึดถือและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคม
- ช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่นตามความสามารถของตน
- พัฒนาตนเองให้มีความอดุสาหะ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยเกินศักยภาพของตน

ข้อพึงระวัง

- การไม่ดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะตนเอง
- การใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างฟุ่มเฟือยและไม่คุ้มค่า
- ตัวอย่าง นาย ก เป็นข้าราชการระดับต้นมีเงินเดือนน้อย แต่มีรายจ่ายมาก
- คำแนะนำ นาย ก ต้องจัดทำ บันทึกค่าใช้จ่ายประจำเดือน เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวของรายรับรายจ่าย ทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างพอเพียงและเหมาะสมตามฐานะ

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

- ข้าราชการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส เปิดเผย พร้อมรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนว่าข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเที่ยงตรง
- และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาค

แนวปฏิบัติ

- ชี้แจงหรือให้เหตุผลที่เหมาะสมต่อผู้รับบริการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติหรือกระทำตามคำขอได้
- ดูแลข้อมูลข่าวสารอย่างระมัดระวัง และใช้ประโยชน์ในทางที่ถูกต้องเท่านั้น
- เก็บหลักฐานการปฏิบัติงานไว้หรือจัดทำบันทึกการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อพร้อมสำหรับการตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชน
- เปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานหรือข้อมูลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึง และง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ
- กำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละขั้นตอนและผู้รับผิดชอบ

ข้อพึงระวัง

- การใช้ประโยชน์จากข้อมูลของทางราชการในทางเสียหายต่อหน่วยงาน
- การขาดความใส่ใจในการเก็บหลักฐานพร้อมรับการตรวจสอบ
- ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการไปในทางที่ไม่ถูกต้อง
- **ตัวอย่าง** นาย ก เป็นประธานในการเปิดซองประกวดราคาการจัดซื้อจัดจ้าง นาย ก ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการทุกขั้นตอน เมื่อประกาศผล นาย ก สามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน พร้อมมีหลักฐานแสดงว่า เหตุใดบริษัท จึงได้รับการคัดเลือก/ไม่ได้รับการคัดเลือก

การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

- ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม รวดเร็ว ประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ สุภาพ เอื้ออาทร
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อให้การบริการของข้าราชการเป็นการตัดสินใจบนหลักการที่ใช้ข้อเท็จจริง
- เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ยุติธรรม และเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางฐานะ ตำแหน่ง ศาสนา เพศ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด อายุ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการสร้างความยุติธรรมแก่สังคมไทย

แนวปฏิบัติ

- ปฏิบัติงานด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทร ต่อเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งผู้มา ติดต่อและผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม
- มีมาตรฐานในการใช้หลักการและเหตุผลอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
- ไม่กระทำการใดอันเป็นการช่วยเหลือ อุปถัมภ์หรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรม
- ยึดมั่นในหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานต่อบุคคลอื่น ด้วยความยุติธรรม
- รักษาความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้อพึงระวัง

- การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน
- การขาดความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น
- **ตัวอย่าง** หน่วยงาน ก ได้มีการประเมินเงินเดือน/ตำแหน่ง โดยมีนาย ข เป็นประธานคณะกรรมการประเมินเงินเดือน/ตำแหน่ง ในกรณีนี้ได้มีบุคคลที่มีผลประโยชน์เกื้อกูลต่อกันให้พิจารณา นาย จ เป็นกรณีพิเศษ ทั้ง ๆ ที่ นาย จ มีคุณสมบัติด้อยกว่าเจ้าหน้าที่ผู้อื่นที่เข้ารับการประเมินในคราวเดียวกัน
- **คำแนะนำ** ต้องพิจารณาโดยยึดหลักการ กฎระเบียบ และวิธีปฏิบัติด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

การยึดมั่นและยึดหน้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

- ข้าราชการ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นมืออาชีพ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เที่ยงธรรม ยึดมั่นในหลักวิชาการและจริยธรรม
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อรักษาความเชื่อมั่นสาธารณะ (Public Trust) โดยต้องตัดสินใจอย่างเที่ยงธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวปฏิบัติ

- ปฏิเสธต่อข้อเสนอหรือผลประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม
- ตัดสินใจและกระทำการใดๆ บนพื้นฐานของหลักวิชาการ กฎหมาย หลักคุณธรรมที่ชอบธรรม โดยเน้นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชอบธรรม ไม่เบี่ยงเบนด้วยอคติหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน
- ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎเกณฑ์เหตุผลอันชอบธรรม
- แก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง โดยยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก
- ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ข้อพึงระวัง

- การปฏิบัติหน้าที่โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
- การไม่ยึดหลักวิชาการ ความถูกต้อง และกรอบนโยบายในการปฏิบัติงาน
- ตัวอย่าง
  - นาย ก และ นาย ข เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเดียวกัน นาย ก พบว่านาย ข ซึ่งมีเพื่อนร่วมงาน ได้มีพฤติกรรมเรียกร้องเงินหรือผลประโยชน์จากที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งเป็นการทุจริตต่อหน้าที่
  - คำแนะนำ นาย ก รายงานพฤติกรรมของนาย ข ต่อผู้บังคับบัญชา ถึงแม้ว่านาย ข จะเป็นเพื่อนก็ตาม แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

- ข้าราชการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส เปิดเผย พร้อมรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้
- จุดมุ่งหมาย
- เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนว่าข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเที่ยงตรง
- และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาค

แนวปฏิบัติ

- ชี้แจงหรือให้เหตุผลที่เหมาะสมต่อผู้รับบริการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติหรือกระทำตามคำขอได้
- ดูแลข้อมูลข่าวสารอย่างระมัดระวัง และใช้ประโยชน์ในทางที่ถูกต้องเท่านั้น
- เก็บหลักฐานการปฏิบัติงานไว้หรือจัดทำบันทึกการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อพร้อมสำหรับการตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชน
- เปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานหรือข้อมูลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึง และง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบ
- กำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละขั้นตอนและผู้รับผิดชอบ

ข้อพึงระวัง

- การใช้ประโยชน์จากข้อมูลของทางราชการในทางเสียหายต่อหน่วยงาน
- การขาดความใส่ใจในการเก็บหลักฐานพร้อมรับการตรวจสอบ
- ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการไปในทางที่ไม่ถูกต้อง
- **ตัวอย่าง** นาย ก เป็นประธานในการเปิดช่องประกวดราคาการจัดซื้อจัดจ้าง นาย ก ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการทุกขั้นตอน เมื่อประกาศผล นาย ก สามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน พร้อมมีหลักฐานแสดงว่า เหตุใดบริษัทจึงได้รับการคัดเลือก/ไม่ได้รับการคัดเลือก

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

